

TĒVIŠKĒS AIDAI

Nr. 48 (1492) 1985 m. gruodžio 4 d.

Melbourne

XXX METAI

LIETUVOS SOSTINĖS DOKUMENTACIJA

"VILNIAUS ARKIVYSKUPIJOS" KNYGĄ IŠLEIDUS

Iš spaudos išėjo Broniaus Kviklio "Lietuvos Bažnyčių" penktas tomas. Jis apima dalį Vilniaus vyskupijos ir arkivyskupijos įsikūrimo ir duoda Vilniaus parapijų istorinį vaizdą, dabarties bažnyčias, žymius Vilniaus istorinius ir šių laikų žmones. Tai dar vienas kultūrinis ir istorinis paminklas Lietuvos Bažnyčiai. Jis susideda iš vyskupijų, parapijų ir religinio bei kultūrinio gyvenimo. Kartu čia matyti ir tos tautinės kovos nuo Jogailos ir Vytauto laikų iki dabartinių. Labiausiai išryškinama ta istorijos dalis, kurioje daugiausiai reikėjo kentėti nuo lenkinimo ir rusinimo. Rusai ėjo čia kaip priešai, kaip okupantai, o lenkai "nešė" krikščionybę dažnai apgaulingais būdais suplakdami ją su savo tautybe.

Tai matyti iš pradžioje duodamos plačios istorinės apžvalgos, kuri apima krikščionybės įvedimą, išaugimą ir išgyvenimą Lietuvoje. Nors krikščionybė į Lietuvą ėjo nuo Mindaugo laikų, bet žymesnis krikščioniškas kelias buvo Jogailos krikštas. Vargu pats Jogaila, Vytautas ar kiti didikai krikštijo, bet jie buvo Lietuvos sukrikščioninimo iniciatoriai. Jie buvo tie tikrieji krikščionybės nešėjai, nes nuo jų krikščionybė padaryta turtum valstybine religija. Tuo tarpu provoslavija ir sustojo Lietuvos valdomose, bet ne lietuviškose žemėse. Su krikščionyste pradėjo kurtis ir Vilniaus vyskupija, kuri ne visuomet išlaikė lietuvišką charakterį, bet vis dėlto buvo Lietuvos sostinės švietėja, pavyzdys visai Lietuvai, pamažu skleidęs krikščionišką dvasią bent Aukštaitijoje.

Vilniaus vyskupijos aprašymo pirmoji dalis (dar bus antra tokio pat dydžio) pateikia pilną vaizdą tų lietuvių kovų už savo tautybę, religiją, savarankiškumą bažnyčiose ir gyvenime. Nepraeiti vyskupai, kurie dirbo Vilniuje, kaip lietuviai ir kaip ne lietuviai, kurie savo tautai tarnavo krikščioniška ir tautiška meile arba kenkė Lietuvai ir lietuviams juos lenkindami.

"Lietuvos Bažnyčių" penktame tome apie Vilniaus vyskupiją yra duodamos detalios žinios apie jos įkūrimą, vyskopus, kurie lietuviškais reikalais rūpinosi ir kurie jais nesirūpino. Taip pat šiame tome duodama istorija daugelio Vilniaus miesto bažnyčių, kurios dabar naudojamos religiniams reikalams ir kurios komunistų suprofanuotos,

Rašo Kun. Pranas Garšva

kaip katedra, šv. Kazimiero bažnyčia ir kitos. Jų istorijoje, jų statyme ir puošime, jų naudojime praeityje ir dabartyje atsispindi tautos dvasia. Kartu išryškėja tarp lenkų ir lietuvių tos kovos, kurios nebuvo naudingos krikščionybės tikslams ir tautinėms aspiracijoms. Lenkai norėjo lietuvius per bažnyčias ir parapijas sulenkinti, nes lenkų kalbą buvo prisiėmę dvasininkai ir didikai. Tuo tarpu lietuviai norėjo išlaikyti krikščionybę lietuvišką, nepažeisti krikščioniškos dvasios, bet taip pat nepažeisti ir lietuviškos, kuri buvo jų gyvenimo kelias.

Vilniaus vyskupijos pirmojo tomo aprašymuose panaudotos žinios nuo senovės iki dabartinių laikų. Tai kovų laikas, religinis atgimimas, budėjimas, kad lietuviai būtų tikri katalikai ir išlaikytų savo tikėjimą. Kartu parodomas lenkų ir okupantų rusų pastangos lietuviams primesti svetimą dvasią,

svetimą kalbą ir svetimus papročius.

Vilniaus miestas buvo švietimo ir kultūros kūrimo centras, bet kartu jis buvo ir tarptautinis miestas. Jame telkėsi ne tik mokyti lenkai, dalis lietuvių, bet taip pat ir visai svietimi, kaip vokiečiai ir italai. Universitete, pradžioje akademijoje, buvo dėstomoji kalba lotynų, nors reikalavo, kad ir lietuvių kalba būtų dėstoma, bet pamažu įsivyravo lenkų kalba, kuri užėmė centrinę vietą. Ji buvo centras ir švietime bei auklėjime — jos įtaka pasidarė nuolatine lietuvių nutautintoja.

Dabar mes galime didžiuotis, kad Vilniaus universitetas yra seniausias rytuose, vienas iš senesnių visoje Europoje. Bet jo įtaka tautiniam gyvenimui nebuvo tokia didelė, ypač imant lietuvius, kokios mes šiandien norėtume. Tačiau tai buvo mūsų Vilnius, mūsų universitetas ir mūsų pirmtakūnų pastangos atnešti Lietuvai mokslo šviesą.

(Nukelta į 4 puslapį)

Niekšybės žaizda tebekraujuoja

GĖDINGO TEISMO METINES MININT

Prasideda gruodis. Advento pradžia. Vaizduotė lekia metus atgal į Vilnių. Matau kaip Lukiškių aikštėje čekistai gauda, tarsi vilkai avis, moteris, grūda jas į geležinius "varanokus" ir veža į karcerį. Milicijos išblaškyti tikintieji būreliais skuba į Aušros Vartus ir čia ant kelių sukniubę, pro ašaras, nemigo išvargintomis akimis žvelgia į Aušros Vartų Mariją ir su gauduliu meldžiasi: "Motina geroji patarėja... Krikščionių pagalba... Karaliene kankinių, melski už mus..."

Prieš 90 metų šitaip meldėsi čia dori žemaičiai, Kražių kankiniai,

kada rusų carinės valdžios teismas Vilniuje teisė jų brolius katorgon už bažnyčių gynimą. Šiandien sovietinis teismas Vilniuje teisia kunigą už Bažnyčios ir tikinčiųjų gynimą nuo bedievių persekiojimo.

Istorija kartojasi. Tik su tuo skirtumu, kad carinės valdžios teismas buvo liaudžiai atviras, o sovietinė valdžia į teismo salę įsileidžia tik KGB pareigūnus, jų agentus, KGB mokinius ir panašios bedieviškos valdžios atstovus... O liaudies vaikus, norinčius įeiti į salę, gaudė, kišo į mašinas ir vežė, grasino, baudė.

"Aušra", Lietuva, 1985 m., vasaris

ANILIONIS LIKVIDUOJA KUNIGŲ TARYBAS

Sveicarijoje leidžiamas tarptautinis informacijų žurnalas "Glaube in der zweiten Welt" (Tikėjimas antrajame pasaulyje) naujausias numeris vėl ištisus tris puslapius skiria informacijom apie tikinčiųjų padėtį Lietuvoje. Leidinys atpasakoja vienoje Vilniaus radijo programoje perduotą Religijų reikalų tarybos įgaliotinio Petro Anilionio komentarą apie Kunigų Tarybas Lietuvos vyskupijose. Nors Anilionis yra sovietinės santvarkos pareigūnas ir pats atstovauja re-

ligijų reikalų tarybai, bet pagal bažnytinę teisę sudarytos kunigų tarybos jam yra tarytum "krislas akyje", - stebisi "Glaube in der zweiten Welt".

Pasiremdamas kitais šaltiniais, žurnalas praneša apie įgaliotinio pastangas likviduoti Kunigų tarybas Vilniuje ir Panevėžyje, mėginant iš jų pašalinti jam nepatinkančius kunigus.

Kitame skyriuje žurnalas ištiesai pateikia Telšių vyskupijos ir

LIETUVIAI PASAULYJE

— Valerijonas Šimkus, 78 m. amžiaus, mirė lapkričio 9 d. Čikagoje. Gabus visuomenininkas. Du kartus buvo bolševikų suimtas, bet abu kartus sugebėjo pabėgti. Trečią kartą suimtas buvo žiauriai kankintas, bet vėl išsigelbėjo, žymus pogrindžio veikėjas už Lietuvos laisvę. Čikagoje pokario metais Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio pavestas leido "Laisvąją Lietuvą" — puikų savaitraštį. Dar prieš mirtį buvo atspausdinta jo paruošta 464 psl. knyga "Atsiminimai tėviškėje ir Nepriklausomoje Lietuvoje". Palaidotas šv. Kazimiero kapinėse XI. 13.

— Vakarų Vokietijoje išleistas Eltos informacijų biuletenis vokiečių kalba - spalio-gruodžio mėnesių laida. Plačiai rašo apie vasaros metu vykusį Pabaltijo tribunolą Kopenhagoje, apie Pabaltiečių jaunimo laisvės žygį Baltijos jūra į Helsinkį. Pateikia naujausių žinių apie persekiojimus Lietuvoje ir užsienio lietuvių veiklą tarptautinėje plotmėje keliant Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo klausimą. Eltos biuletenis vokiečių kalba spausdinamas keturis kartus metuose, jį redaguoja Kazys Baronas.

— Amerikoje veikianti krikščionių organizacija CREDO sudarė specialią komisiją akcijai už lietuvių sąžinės kalinio Balio Gajausko išlaisvinimą. Pirmasis komisijos posėdis įvyko Vašingtone Amerikos Senato rūmuose. Jame CREDO organizacijos pirm. Ernest Gordon komisijos vardu ragino prezidentą Reagan, kad Zenevos viršūnių konferencijoje iškeltų Gorbaciovui Balio Gajausko išlaisvinimą. Nutarta Amerikoje praveisti maldos akciją už Balio Gajausko išlaisvinimą. Posėdyje žymus rusas, buvęs sąžinės kalinys Rusijos katorgoje, pasakojo savo susitikimą su Balio Gajausku, kad šis lietuvis kalinys buvo kitų kalinių ypač gerbiamas. Amerikiečių komisijoje už Balio Gajausko išlaisvinimą tarpe kitų dalyvauja Čikagos kardinolas Bernardin ir daugiau žymių Amerikos veikėjų. Lietuviam toje komisijoje atstovauja Religinės Salpos direktorius kun. Kazimieras Pugevičius ir ALTA - Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. Teodoras Blinstrubas.

— Lietuvos bičiulė gabi vokiekaitė seselė vienuolė Michaela sukūrė Kryžiaus kelių mąstymus pagal tikėjimo persekiojimo faktus Lietuvoje. Ji pateikia lietuvių sąžinės kalinių laiškų ištraukas, kuriose yra daug gilių krikščioniškų minčių. Prie tekstų pridėtos nuotraukos, kuriose kun. Alfonsas Svarinskas, kun. Sigitas Tamkevičius, Balys Gajauskas, Viktoras Petkus, Antanas Terleckas, Jadvyga Bieliauskienė. Seselė Michaela yra įkūrusi Vokietijoje Nijolės Sadūnaitės būrelį, kurie rūpinasi lietuvių sąžinės kalinių likimu, apie juos platina informacinę medžiagą ir už juos meldžiasi.

Klaipėdos prelatūros kunigų prašymą, kuris praėjusių metų gruodžio mėnesį buvo pasiūstas TSRS Aukščiausios tarybos prezidiumo pirmininkui. Prašyme yra išdėstytos svarbiausios Lietuvos katalikų Bažnyčios problemos: Kunigų Seminarijos apribojimai; Klaipėdos bažnyčios neteisėtas atėmimas, kurį katalikai išgyvena kaip skaudžią negyjančią žaizdą; valdžios pareigūnų įvairiausi komunistiniai veiksmai, trukdantys religinį vaikų mokymą bei auklėjimą, bažnyčios lankymą ir laisvą religijos praktikavimą.

Nepamirškime mūsų mirusiųjų palikimo

TILŽĖS DEKLARACIJĄ PRISIMENANT

Jei kas nors yra nužudomas, įprasta teisine tvarka jo žemė ir kitas turtas atitenka ne žudikui, o artimiausiam giminėm. Tai rašdami turime galvoje Mažosios Lietuvos žemę, kurios gyventojus tuojau po II pasaulinio karo išstiko sovietinis genocidas, vakariečių sąjungininkų užgirtas ir palaimintas.

Vokiečiai valdė Mažąją Lietuvą ištisus septynis šimtmečius. Jų okupacija nebuvo švelni, nors kartais pasitaikydavo joje pragiedrėjimų. Taigi lietuvių ten buvo dar gyva ir I pasauliniam karui baigiantis. Tada tame krašte dar buvo galima atsekti daugybę suvokietintų, bet šaknyse dar lietuviškų vietovardžių, vandenvardžių, žmonių pavardžių, lietuviškos liaudies architektūros elementų. Bet ir lietuvių kalba dar buvo gyva daugelyje šeimų, kaimynystėje, turguose. Bažnyčiose dar buvo meldžiamasi lietuviškai. Neutrūko ir sąmoningų lietuvių; buvo leidžiami lietuviški laikraščiai, spausdinamos knygos. Neutrūko mažlietuvių, kurie dairėsi į Didžiąją Lietuvą.

Bet ir Lietuvoje vienybės mintis buvo gyva. Bene pirmasis projektas sujungti Mažąją Lietuvą su Didžiąja kilo I pasaulinio karo metu. Tada Lietuvos atstovai Rusijos dumeje (seime) pasisakė prieš Vokietiją, o Vilniaus veikėjai, išskyrus socialdemokratų, paskelbė Stasio Šilingo karštai parašytą vadinaimą "gintarinę deklaraciją", pasisakydami prieš Vokietiją ir už Prūsų Lietuvos - gintarinio krašto su Klaipėda ir Karaliaučiumi sujungimą su Rusijos valdoma Lietuva. (M. Biržiška, "Lietuvių tautos kelias, II, 222 psl.). Kiek anksčiau panašia kryptimi veikė lenkai, kai jie tikėjosi Austrovengrijos ir Vokietijos valdomų Galicijos ir Poznanės lenkiškų sričių sujungimo su caro valdoma Rusija. Lietuviai socialdemokratams laukė Rusijos pralaimėjimo ir manė, kad tada susidarys galimybė Lietuvai likti nepriklausoma. Tokia tai buvo iniciatyva iš Didžiosios Lietuvos veikėjų pusės.

Tačiau mus labiau domina, kaip minėtu sujungimo klausimu laikėsi Mažosios Lietuvos (ML) atstovai. Štai keletas datų ir faktų.

Vokietijai pralaimėjus karą, Prūsijos lietuviai 1918. XI. 11 Tilžėje įkūrė "Prūsų lietuvių susivienijimo tautos tarybą". Jos rūpesčiu 1918, XI. 30 buvo paskelbtas didelio dėmesio vertas aktas, vadinamas Tilžės deklaracija, kurio turinys toks: "Atsižvelgdami į tai, kad viskas,

BRONIUS KVIKLYS

Mūsų specialus bendradarbis

Čikagoje

kas yra, turi teisę gyvuoti, kad mes lietuviai čionai Prūsų Lietuvoje gyvenantieji, sudarome šito krašto gyventojų daugumą, reikalauja me mes, remdamiesi ant Vilsono Tautų paties apsisprendimo teisės, priglaudimo Mažosios Lietuvos prie Didžiosios Lietuvos. Visi savo parašu šitą pareiškimą priimančiai pasižada visas savo jėgas už įvykdymo minėto siekio pašvęsti".

Iš nusiųstų memorandumų ypač minėtas Prūsijos lietuvių tarybos 1919. IV. 8 raštas Sąjungininkų konferencijos pirmininkui Clemenceau su reikalavimu priskirti Mažąją Lietuvą prie nepriklausomos Lietuvos. Deja, Versalio Taikos sutarties 99 straipsniu nuo Vokietijos tebuvo atskirtas tik Klaipėdos kraštas, bet ir tai Lietuvai nepriskirtas - "pakabintas ore"...

M. L. Tarybos rūpesčiu 1919. VI. 25 Tilžėje sušauktas visuotinis organizacinis suvažiavimas nustatė veiklos principus, kūrė lietuviškas draugijas, jaunimo ratelius, įsteigė Informacijos biurą ir atliko kitus darbus. Pagaliau 1919. XII. 24 Taryba nutarė pasiūsti savo atstovus į D. Lietuvos valstybės tarybą. Jie turėjo būti įvesdinti 1920. I. 16, bet politinės sąlygos neleido jiems tada nuvykti. Iškilmingas ML atstovų įvesdinimas įvyko kiek vėliau - 1920. III. 20. Iškilmėse dalyvavo

prez. A. Smetona, ministrų kabinetas, visi Tarybos nariai, kariuomenės ir svetimų kraštų atstovai. Reikšmingas kalbas susivienijimo reikalu pasakė ML atstovai J. Šernas ir K. Lekšas. Pastarasis, be ko kita, pareiškė: "Todėl dabar šiandieniškoje susbroliavimo šventėje atnešam Didžiąjai Lietuvai Nemuno srovę, kuri lyg kokia gyvasties gysla Mažąją Lietuvą su vyresniąja seserim suriša; mes atnešam drauge ir Klaipėdos uostą". Prez. A. Smetona pareiškė, kad "Mažoji Lietuva sutapusi su Didžiąja, nieko nepraradęs iš to, kas jai brangu ir kad ji visais atžvilgiais bus laimingesnė, nei pirma buvo".

Deja, susijungimo abiejų Lietuvos dalių projektas negalėjo būti įgyvendintas - trukdė pasaulinės galybės, o ir Klaipėdą mes gavome tik tai savo krauju. Vis dėlto, susijungimo idėja visą laiką buvo gyva ir reikia tikėtis, kad ir išėivijoje ji nepamirštama, ką rodo įėjė į paprotį kasmetinis Tilžės deklaracijos paskelbimo minėjimas. Lietuviškoje Čikagoje jis šie met suruoštas gruodžio 17 d. Šaulių Namuose.

Mažoji Lietuva - dabar "Kalinigrado sritis" ir okupuota Lietuvoje vengiama prisiminti, kad šis kraštas buvo ir yra Lietuvos dalis. Pakeisti rusiškais vardais lietuviški vietovardžiai, kraštas paverstas rusų kariuomenės poligonu, ir, anot "Perspektyvų", "keliauji per jį tartum važiuotum brangių mirusiųjų žeme". Taip, tai mūsų jau išžudytų brolių ir sesių žemė, bet ji yra mūsų ir ją turime gauti paveldėjimo keliu.

Slapti dokumentai apie Bažnyčios varžymą Lietuvoje

Lietuvių Informacijos Centras New Yorke lietuvių ir amerikiečių spaudai išsiuntinėjo iš Lietuvos gautus slaptus sovietinių valdžios įstaigų dokumentus, kurie yra dar vienas ryškus įrodymas, kaip yra varžomos Bažnyčios teisės ir piliečių religinė laisvė Lietuvoje.

Dokumentų rinkinys susideda iš keturių dalių, viso 18 puslapių. Pirmasis dokumentas su užrašu "neskelbtina spaudoje" pateikia "Kultūrų įstatymų laikymosi kontrolės komisijos nuostatus". LTSR Ministrų Tarybos patvirtintuose nuostatuose kontrolės komisija yra įpareigojama nuolat stebėti religinių susivienijimų ir dvasininkijos veik-

lą, nurodant daugybę dalykų, kurie tikintiesiems yra neleidžiami. Yra neleidžiama labdarybės veikla, neleidžiama steigti savišalpos kasas, teikti susivienijimų nariams medžiaginę paramą, šaukti susirinkimus, organizuoti būrelius, grupes, kursus religijos mokymui, leisti ir platinti religinę literatūrą, neleidžiama rengti ekskursijas, poilsio vakarus, steigti sporto aikštes, bibliotekas, skaityklas bei muziejus, neleidžiama kurti sąjungas, organizuoti sporto žaidynes, meninę saviveiklą, draudžiama steigti "šventas vietas" ir organizuoti tikinčiųjų keliones į šias vietas.

Dokumente yra išvardinta daugybė kitų draudimų. Užsieniečiams, laisvų kraštų žmonėms jie kelia pasibaisėjimą, liudydami, kaip totalitarinis sovietų režimas seka ir kontroliuoja kiekvieną žmogaus žingsnį.

Slaptose instrukcijose smerkiamas net kalėdinių eglučių vaikams statymas šventoriuose, parašų rinkimas ir devocionalijų pardavinėjimas prie bažnyčios durų. Instrukcijos nori suvaržyti kunigų bendradarbiavimą, kada didesnių švenčių metu pagal nuo seniausių laikų visame pasaulyje veikiančią tradiciją klebonai kviečiasi pagalbinius iš kitų parapijų. Tik caro priespaudos laikais toks kunigu bendradarbiavimas buvo draudžiamas.

LRTV

Įvykiai

● **Canberra.** Darbo partija sekančiais metais planuoja pradėti leisti savo savaitraštį 28 puslapių ir iš savo rėmėjų tikisi surinkti bent porą milijonų dolerių laikraščio 100.000 egzempliorių leidimui.

● **Sydnejuje ir Melbourne** gruodžio 1 d. įsteigta nauja partija kovoti už branduolinį nusiginklavimą ir į Australijos uostus neįsileisti amerikiečių branduoline jėga varomų laivų ir būtų panaikinti Australijoje esą Amerikos komunikacijos įrenginiai. Naujoji partija savo skyrius steigia ACT, Tasmnijoje ir Queenslande, tik viešai neskelbia kas finansuoja tos partijos steigimą ir jos veiklą.

● **Manila.** Filipinų vyriausybė uždraudė Australijos spausminiams lėktuvams nusileisti Filipinuose JAV įrengtoje bazėje ir ten lavinti australų pilotus, kadangi Australijos užsienio reikalų ministras Mr. Hayden Canberros parlamente įžeidė Filipinų prezidentą Fernandą Marcos, kaltindamas jį kovojant prieš komunistų infiltraciją. Filipinų valdžia sako, kad Mr. Hayden kalba parlamente buvo nedraugiška, priešiška, labai užgaunanti.

● **Adelaide.** Pietų Australijos parlamento rinkimai vyksta gruodžio 7 d. Demokratų partijos steigėjas ir jos lyderis Pietų Australijoje Mr. Milne pasitraukė iš partijos, protestuodamas prieš kairiųjų išgalėjimą toje partijoje.

● **Perthas.** Vakarų Australijos parlamento rinkimai numatomi sekančių metų pirmoje pusėje, bet jau dabar prasidėjo rinkiminė kampanija. Darbo partija dabar parlamente turi 32 atstovus, Liberalai 23, Tautinė partija 2 atstovus.

● **Tokyo.** Japonijos istorijoje pirmą kartą pasireiškė tokio plataus masto kairiųjų teroristų sabotažas, kaip lapkričio 28 d. padegė kelias geležinkelio stotis: Tokyo, Osaka ir Hiroshima, ten sustojo traukiniai ir apie puspenkto milijono keleivių buvo sulaikyti.

● **New Yorkas.** Jungtinių Tautų Organizacijos generalinė asamblėja paskelbė 1986 metus Tarptautiniais Taikos Metais, pasiūlymą pateikė Vakarų valstybės ir antrą - komunistų valdomi kraštai. Vakarų pasiūlymas balsuojant buvo priimtas vienbalsiai, o komunistų pasiūlymą balsuojant susilaikė 29 kraštų delegatai.

● **Vakarų Vokietijoje.** Frankfurte veikianti Tarptautinė Žmogaus Teisių gynybos organizacija pranešė, kad rugsėjo 5 d. Talino kalėjime mirė estas mokslininkas Johannes Hint. Buvęs silikatų tyrinėjimo instituto direktorius ir gavęs Lenino premiją už mokslinius atsiekimus, 1981 m. buvo sumintas, kad be komunistų valdžios leidimo įkūrė mokslinių tyrinėjimų sąjungą ir užmezgė bendradarbiavimo ryšius su viena Austrijos mokslo institucija. Jis buvo uždarytas 1983 m. į Varsalemann koncentracijos stovyklą Estijoje, paskui perkeltas į Talino kalėjimą, kur žiaurios sąlygos pakirto jo sveikatą ir gyvybę.

T E V I Š K Ė S A I D A I

18 Henry St. Kensington Vic. 3031. Tel. 376 7355

LEIDZIA AUSTRALIJOS LIET. KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius kun. Dr. P. Dauknyš. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$ 25. Kituose kraštuose \$ 30. Atskiras numeris 50 centų. Skelbimai už skilties vieną cm \$ 1. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

TĖVIŠKĖS AIDAI

SŪNUS PALAIDŪNAS

Turbūt maža turime savo bendruomenėje tokių šeimų, kurioje nebūtų dukters ar sūnaus palaidūno, dėl kurio tėvai nesisielotų, nesikrimstų, nelauktų sugrįžtančio į tikrą kelią - į savo tėvų namus. Šiandien tėvai dėl daugelio dalykų kenčia, žiūrėdami į savo vaikų nutolimą nuo šeimos tradicijų, dėl religinių įpročių nesilaikymo, dėl nutautejimo ir nesidomėjimo savo tautos likimu. Šis didelis tėvų skausmas palieka niekam nežinomas, nesuprastas, tylus ir gilus kaip tamsi bedugnė. Ne kartą mūsų spauda juos plaka, ne kartą kaimynai, draugai pasišaipo. Visi kaltina tėvus už blogus vaikus.

Bet ar kas nors mėgino tėvus suprasti, ar juos užjausti, juk tai nėra vien tėvų kaltė, kad jie netenka savo vaikų, o bendruomenė savo narių, tauta savo sūnų ar dukterų. Daug yra įvairių priežasčių, kai tamsus likimas įsiveržia į namus ir išplėšia dar pilnai nesubrendusius vaikus be žinios ir tinkamo pasiruošimo dideliems pavojams, dažnai jau per vėlu ką nors bedaryti, tenka tik kentėti. Šių laikų demoralizuotas pasaulis vilioja jaunimą į lengvą ir nerūpestingą gyvenimą, galima sakyti, visomis kultūrinėmis ir biznieriškomis priemonėmis traukia savo auką, kaip vorai į savo tinklus mušes ir peteliškes.

Kai religiniai jausmai yra atšalę, tai ir Bažnyčia yra bejėgė ką padėti, kai mokyklos nebeturi auklėjimo pareigos, o tik mokymo, tai vaikai bręsta be moralinio gilesnio supratimo kas yra gera ir kas bloga. Tada dora ir patriotizmas ir kitos mums brangios vertybės nukenčia, o tėvai vaikams tampa atsilikėliais, neišmanėliais ir todėl be pagarbos ir, žinoma, be meilės. Tą visą tėvai jaučia ir tyliai kenčia, kenčia patys vieni, nors kaltė yra visos mus supančios aplinkos.

Aplaužyti ir sunkaus gyvenimo pamokyti, dažnai vaikai grįžta į savo tėvų namus, čia juos tėvai pasitinka su dideliu džiaugsmu, sušaukia kaimynus ir bičiulius, kelia puotą, kaip tam garsiam, evangelisto Luko aprašytam, sūnui palaidūnui. Kančia tampa džiaugsmu ir priekaištų niekas niekam nedaro. Daugumas tų palaidūnų tampa geri vaikai, gerbia tėvus ir jų tradicijas bei kultūrą, taigi tampa ir religingi ir patriotai savo tautos.

Bet? Ne visi grįžta. Kas su jais atsitinka, kad jie negrįžta? Čia yra jautriausia vieta ir gal būt didžiausia tėvų kaltė. Negrįžta todėl, gal jie meilės, kada buvo maži, nepatyrė. Buvo sotūs, gražiai aprengti, buvo nesuvaldomi, buvo akiplėšos, padaužos, darė ir elgėsi kaip norėjo, gal jiems trūko artimos draugystės su motina ar su tėvu, trūko vaikišku pasikalbėjimų, gražių pasakėlių, pamokymų, į "nelaimę" patekusiems pagalbos, o labiausiai pasiglamonėjimų bendroje lovoje prieš užmieganį. Jei vaikas mažas būdamas tėvų nemylėjo, kaip

Prez. Reaganui perdavė sveikinimus iš Lietuvos ir katorgos

Lietuvių išeivių vyskupas Paulius Baltakis ir Lietuvos Religinės Šalpos direktorius kun. Kazimieras Pugevičius lapkričio 8 dieną dalyvavo Baltuosiuose Rūmuose Vašingtone įvykusiame grupės dvasininkų susitikime su Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentu Reaganu. Susitikimas buvo surengtas pasikeisti nuomonėmis bei rūpesčiais ryšium su Ženevoje įvyksiančiu amerikiečių - sovietų aukščiausiojo lygio pasitarimu.

Susitikime su prezidentu Baltuosiuose Rūmuose šalia dviejų lietuvių dalyvavo keturi amerikiečiai kardinolai - Čikagos, Filadelfijos, Bostono ir New Yorko, kai kurių tautinių mažumų dvasininkai, protestantų ir žydų religinių bendruomenių atstovai. Daugiausia dėmesio buvo skirta nusiginklavimo problemom ir žmogaus teisių klausimais, ypač kiek jis liečia religinės laisvės apsaugojimą. Pranešimus šiomis temomis padarė artimiausi prezidento Reagano bendradarbiai, kurie taip pat atsakinėjo į susitikimo dalyvių keliamus klausimus ir reiškiamus pageidavimus.

Diskusijų metu buvo pakartotinai kalbama Lietuvos reikalais. Kun. Kazimieras Pugevičius paragino amerikiečių vyriausybę Ženevos derybose su sovietais pabrėžti Lietuvos okupacijos nepripažinimą, išreikšti solidarumą lietuvių tautai, siekiančiai laisvės ir nepriklausomybės. Kun. Kazimieras Pugevičius ypatingai ragino neužmiršti tų asmenų ir grupių, kurios sovietų valdomuose kraštuose kovoja už pagrindinių žmogaus teisių įgyvendinimą.

Prezidento bendradarbiai užtikrino, kad Ženevos derybose nebus užmiršti Helsinkio konferencijos nutarimų pažeidimai.

Po diskusijų sekusiuose pietuose su prezidentu Reaganu vyskupas Baltakis padėkojo prezidentui už Lietuvai rodomą palankumą ir moralinę paramą lietuvių tautos laisvės siekiam. Pokalbių metu prezidentas, giliai susijaudinęs, pažymėjo, kad vienas iš brangiausių jo turtų yra sovietų kalinamų belaisvių iš Gulago jam asiųstus sveikinimas. Prezidentas pradžiugo išgirdęs iš kunigo Kazimiero Pugevičiaus, kad Lietuvos pogrindžio spauda jį yra ne kartą sveikinusi, dėkodama už jo moralinę paramą

jis užaugęs juos gali mylėti? Kam jie reikalingi, nebent pinigų jam trūktų.

Taigi per tėvus netenkame vaikų, ir natūraliai tėvai kenčia dėl jų pačių kaltės. Toji kaltė tokia nežymi, nei nepastebima. Tėvai galvoja, jei vaikas visa kuo aprūpintas - žaislais, geru maistu ir rūbeliais, daugiau jam nieko ir netrūksta, tuo pačiu jam parodoma ir meilė ir globa, bet taip nėra. Daugumas tėvų neturi bendro pasiruošimo vaikų auklėjime, todėl ir vaikai ir tėvai nuo to kenčia.

Nors sūnaus palaidūno problema nėra išsprendžiama, dažnai vaikai palieka tėvus netikėtai ir nepasiruošusius, tačiau yra galimybė, kad jie sugrįžtų atgal į tėvų namus ir gyventų pagal Dievo įsakymą - Gerbk savo tėvą ir motiną am

tautom, kovojančiom už savo politinę nepriklausomybę ir už pagrindinių žmogaus teisių apsaugojimą.

Vieną iš paskutinių tokių sveikinimų yra paskelbęs neseniai Vaškarus pasiekęs Lietuvos Jaunimo pogrindžio leidinys "Juventus Academica". Jame Lietuvos Jaunimo Sąjunga sveikina prezidentą Reaganą, antrą kartą išrinktą į Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento postą.

Sąjunga dėkingai prisimena pa-

ties prezidento ir amerikiečių vyriausybės pakartotinus pareiškimus Lietuvos laisvės klausimu, dėkoja už moralinę paramą, sveikinimą baigdama šiais žodžiais: Tikime jūsų vadovaujamos šalies ateitimi, neabejojame, kad ji pajėgs sėkmingai įvykdyti II-ąją taikią Amerikos revoliuciją - vilčių galimybių, mokslinio ir techninio progreso revoliuciją, tikime, kad jūsų šalis visada bus kovos už laisvę avangarde!

SVEIKINANT IR PAGERBIANT

Mielas kunige Pranai Vaserei, Didžiai Gerbiamas Monsignore - Prelate! Neseniai Tave sveikinau amžiaus ir Kunigystės darbų Jubiliejų Prasmingam! Dabar vėl miela pasveikint su Pakėlimu į Bažnyčios Dignitorių Postą Garbingą!

Visi jaučiam, kad daug metų užtarnautų praėjo, Kol mes sulaukėm tikro Sau Užtarėjo - Išeivių Vyskupo Tėvo. Tad gražu, kad jo rūpesčiu Motina Bažnyčia Neaplenkia savo sūnų ir tolmoj išeivijos šaly, Ir suteikia jiems garbę ir gyrių, kaip ženklą paguodos.

Tad šiandien tebūnie tai Džiaugsmui Ir garbei ne tik Jums, bet ir visai Melbourne parapijai Bei visai kunigijai ir tikinčiųjų Lietuvių Bendrijai.

Tebūnie tai nauju impulsu ir toliau ypač sėkmingai Vairuoti parapijos ir Katalikų Federacijos Dvasinį Laivą, Kaip daugel jau metų, nebojant nė audrų - verpetų, Tik prašant Aukščiausio, kad nepalūžtų tos Irkluojančios rankos ir parapijos poliai.

Tebūnie tai impulsu ir toliau vis budėti - Prie lietuviybės pulso ir širdies, o ypač kad Jų sujungtos maldos ir giesmės dar ilgai ir Nepaliaujamai gaustų šioj žemėj ateivių!

Su dar didesne ištverme kelti mūs Tėvynės skriaudas, Kad ir šioj šalyje jos vardas garsėtų, O jų kančios ir aukos viešojo spaudoje mirgėtų, O ypač tautos šios vadų širdyse rastų vietos!

Mielas kolega, kunige Pranai, Bendros jaunystės rasa sidabro žėrinčio kelio! Kad Tuėjai širdy gaivindams ilgesį Erlėno Kartu su Kristaus kryžiumi Sventos Aukos, Su meile nemaria mūs brolių ariancijų velėnas, Ir tikėjimu į laisvę tekancios aušros - Tegū už tai šiandieną džiaugsmas šventiškas užlieja, Vaiskus kaip vizija jaunystės Australijos saulės viršūnėje!

Australijos Lietuvių Katalikų Sielovados ir savo vardu dalinuos šia garbe ir džiaugsmu, jungiuosi padėkos maldoj ir iškilnių giesmėj!

Nuoširdžiai Jūsų prel. Petras Butkus.

Sydney, 1985 m. lapkričio 21 diena.

Sveikiname mūsų Didžiai Gerbiamąjį

PRELATĄ PRANĄ VASERĮ

gavusį įvertinimą iš Popiežiaus Jono Pauliaus II Dievo, Tėvynės ir Artimo tarnyboje. Linkime gausios Aukščiausiojo palaimos.

Tautos Fondo Rėmėjų Būrelis Melbourne

Tautos Fondo rėmėją

PRELATĄ PRANĄ VASERĮ

Popiežiui jam suteikus Garbės Prelato - Monsinjoro titulą, nuoširdžiai sveikiname ir linkime dar ilgus metus būti mūsų tarpe ir dirbti bendrą Tautos vadavimo darbą.

Tautos Fondo Atstovybė Australijoje, Melbourne

Po Ženevos susitikimo

3.000 žurnalistų ieškodami sensacijų Ženevoje grįžo nieko nelaimėję. Jų stambiom raidėm paskelbti komentarai yra bereikšmiai, tušti spėliojimai.

Pasitarimai vyko daugiau asmenišką formą ir jų turinys laikomas paslapyje. Gal niekad nebus žinomos pašnekesių smulkmenos iš viso. Tai yra naudinga, nes ankstyvas įvykio eigos skelbimas būtų privertęs abu vadus susilaikyti nuo atvirumo. O žinoti ką iš tikrųjų galvoja viena ir kita pusė yra naudinga.

Tikrumoje, nežiūrint spaudos pūtimo, nieko nebuvo atsieta. Kad vis dėl to Rytų ir Vakarų vadai šį susitikimą laiko ledų pralaužimu, vargu ar tas žada ko nors gero. Priešingai, nieku nepagrįstos naujos viltys gali sumažinti Vakarų atsargumą. Demokratinis pasaulis dėl to gali prarasti paskutinę progą sėkmingai apsiginti nuo puolančio marksizmo. Tuo atveju Ženeva būtų antroji Jalta, tik skirtinga forma ir daug pavojingesnė.

Pasitarimų duomenys yra laikomi paslapyje. Tikriausiai buvo diskutuojama priešraketinių ginklų klausimas, kuris liko neišspręstas Gorbačiovo naudai. Buvo tartasi dėl revoliucinių judėjimų instiguojamų Maskvos įvairiuose pasaulio kraštuose ir dėl laisvės suvaržymo pačioj Sovietų Sąjungoj. Viešai apie tai visai neminima, bet dėl pareikšto Reagano entuziazmo po susitikimo, reikia manyti, kad Gorbačiovas ką nors bus pažadėjęs: ar išleisti emigruoti daugiau žydų, ar nustoti remti revoliucionierius Centrinėje Amerikoje ar net atitraukti savo armijas iš Afganistano, tik ne dabar, bet kada jis geriau įsitvirtins Kremliuje.

Cia kaip tik glūdi Ženevos pasitarimų pavojus: Rusija gali išlošti daugiau laiko vien už pažadų iliuzijas!

Rusai važiavo į Ženevą priversti nemalonios tikrovės. Š. Amerika yra pakeliui pralėkinti rusus naujų apsigynimo ginklų gamyboje. Maskva, dėl krašto blogos ekonominės padėties ir sovietinės industrijos atsilikimo, neturi vilties laimėti lenktynes šitų ginklų gamyboje. Kremliu buvo skubu prikalbėti Reaganą, kad jis žūt būt pristabdytų amerikiečių progresą toj srityje, kol Rusija, dėka Gorbačiovo naujų planų vykdymo, pagerins

DŪSTA KATORGOJE

Apie dvidešimt Šveicarijos ir Vakarų Vokietijos leidėjų, dalyvavusių Frankfurto tarptautinėje knygų mugėje, kreipėsi į sovietų komunistų partijos generalinį sekretorių Gorbačiovą, prašydami, kad sovietinė valdžia išlaisvintų ukrainietį rašytoją Anatolijū Marchenko, kurio sveikatos būklė dėl griežtų kalinimo sąlygų yra smarkiai pablogėjusi.

Marchenko dėl savo įsitikinimų ir dėl žmogaus teisių gynbos jau yra iškalėjęs sovietų koncentracijos lageriuose daugiau negu 20 metų. Paskutinė penkiolikos metų kalėjimo bausmė jam buvo paskirta 1981 metais.

Rašo Dr. J. Kunca

savo industriją ir ekonomiją. Aišku, per tą laiką Maskva tikisi išgauti naujų ginklų gaminimo paslaptis. Ką Reagan yra pažadėjęs ir už kokią kainą - niekas nežino. Bet kad Gorbačiovas grįžo į Maskvą gana patenkintas, greičiausiai bus išgavęs kokį pažadėjimą ateičiai.

Pasaulio lietuvių anketą užpildė 3.000!

PRANESIMAS VISUOMENEI

Pasaulio lietuvių anketa jau yra įvykęs faktas. Nuo šių metų pradžios kelių mėnesių laikotarpyje ši anketa buvo paruošta, sureduota lietuvių kalba, išversta į anglų, ispanų, portugalų ir vokiečių kalbas, atspausdinta, išplatinta ir surinkta į centrinę būstinę Čikagoje. Anketų dar vis atsiunčiama, gi atsiųstų anketų duomenų dalis jau sudėta į kompiuterį skaičių analizei.

Paskleistų anketų skaičius dar tiksliai nežinomas, nes šalia atspausdintų 12.000 Čikagoje, kurių didžioji dalis buvo išplatinta, spausdino ir platino kai kurie atskiri kraštai. Užpildytų ir atsiųstų anketų skaičius artėja prie 3.000. Kai bus galutinai surinkta ir suskaičiuota, tas skaičius gali viršyti 3.000. Tai imponuojantis skaičius.

Atsiliepusių gausa prašoko anketos organizatorių viltis. Lietuviškoji visuomenė neįpratusi pildyti anketų. Be to, ši anketa nebuvo trumpa, joje pasitaikė ir tokių klausimų, prie kurių reikėjo stabtelėti ir pagalvoti. Dėl tokių sunkumų kai kas gal anketos ir neužpildė. Nežiūrint to, 3.000 užpildytų anketų skaičius rodo, kad didelė dalis lie-

Kol kas sovietų revoliucinė mašina eina pilnu tempu P. Afrikoj ir Filipinuose, kur Maskva laukia didelės pergalės. Sukeltos naujos viltys liečiančios taiką ir gerą gyvenimą gali nutęsti Vakarų reakciją prieš marksistinę ofenzivą ir taip netiesioginiai padėti Maskvai įsitvirtinti P. Afrikoj ir Filipinuose. Rusija greičiausiai išnaudos šitą progą ir savo ekonomijos pagerinimui - gal net su Vakarų pagalba.

"UKRAINOS BAŽNYČIOS KRONIKA"

Panašiai kaip Lietuvoje, taip pat ir Ukrainoje jau kelerius metus slaptai išeina pagrindžio leidinys "Ukrainos Katalikų Bažnyčios Kronika". Iki šiol Vakarų yra pasiekę 9 šios Kronikos numeriai, kurie apima gausią dokumentinę ir informacinę medžiagą apie ukrainiečių katalikų Bažnyčios ir jų tikinčiųjų žiaurų persekiojimą.

tuvių kilmės žmonių matė šios anketos vertę, suprato jos reikšmę ir pašventė pakankamai laiko ją užpildyti. Tai rodo jų pačių visuomeninį subrendimą bei sugebėjimą bendram labui paskirti savo laiko bei dėmesio. Už tai jiems patiems priklauso pirmoji mūsų padėka bei įvertinimas.

Prie anketos pasisekimo daug prisidėjo jos platintojai. Organizatoriai pasiekė žinios, kad kai kurie platintojai buvo ypač uolūs. Žinoma, pasitaikė ir tokių, kurie turėjo sunkumų platinti arba patys nedėjo pakankamai pastangų. Anketų paskleidimas vyko įvairiais būdais: susibūrimuose, paštu, iš rankų į rankas. Visiems vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjusiems prie anketos paskleidimo nuoširdžiai dėkoju.

Šios anketos darbas buvo ir tebėra darbas "priebėgom". Jokio oficialiai tam darbui paskirtų ir apmokamų žmonių nėra: jei taip būtų buvę, anketos paruošiamieji darbai, o taip pat apskaičiavimas dabar vyktų be susitrukdyimų. Dabar gi visi anketos projekte be savo darbo pragyvenimui, turi ir daugiau pareigų lietuvių visuomeninėj veikloj. Tai reikia turėti

omeny, žvelgiant į keturius mėnesius užtrukusį anketos paruošimą, o taip pat į dabar neseniai pradedusį duomenų analizavimą. Užtruko ir tebeužtrunka pats anketos paruošimas kompiuteriui: pvz. vienos anketos skaičių perrašymas rašomąja mašinėle užtrunka 5-6 min., vienam asmeniui 3.000 anketų - apie 7 darbo savaites, po 40 val. į savaitę. Galutinai visų anketų duomenų apskaičiavimas dar užtruks mėnesius.

Šis pasaulio lietuvių apklausinėjimo projektas yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės švietimo - auklėjimo skyriaus žinioje. Šį projektą vykdo prof. dr. Kęstučio Trimako vadovaujama komisija, kurią, šalia jo, sudaro PLB valdybos vykdomasis vicepirm. prof. dr. Tomas Remeikis, prof. dr. Dalia Katičiūtė - Boydston, prof. dr. Jolita - Narutienė ir PLB valdybos vicepirmininkė švietimo - auklėjimo reikalams Birutė Jasaitienė. Anketos duomenų analizei kompiuteriais yra pakviestas Alfredas Juška, M. A. Savo patarimais daug padeda SPSS-x kompiuterių programos specialistė dr. Marija Norušytė.

Anketos pirmieji duomenys buvo pateikti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Tautinės sąmonės išlaidų mokslinėje konferencijoje lapkričio 23-24 d., Čikagoje, o po to - Penktajame Mokslo ir Kūrybos simpoziume lapkričio 30 d., taip pat Čikagoje.

Ypatinga padėka Australijos lietuviams - anketą platinusiems ir užpildžiusiems.

Kęstutis Trimakas, Ph.D.
Pasaulio Liet. Anketos direktorius

KNYGA, KURIOS BIJO OKUPANTAI

"Lietuva ir VLIKas", - tokia antrašte Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra išleista dokumentinė knyga apie Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą. Veikalas yra padalintas į penkis dalis: Lietuvos politinės istorijos apžvalga šiame šimtmetėje ir Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto kilmė, VLIKo veikla Vakarų Vokietijoje pokario metais, VLIKas Jungtinėse Amer. Valstybėse, VLIKą sudarančių grupių pasisakymai apie politinius uždavinius, ir teisininko dr. Domo Krivicko straipsnis apie Lietuvos okupaciją, prie kurio yra pridėti svarbesnieji Lietuvos pavergimo dokumentai.

VLIKas dirba svarbiausiąjį Lietuvos laisvinimo darbą! Knygą redagavo A. Rinkūnas, išleido Tautos Fondas 1984 m.

LIETUVOS SOSTINĖS DOKUMENTACIJA

(Atkelta iš 1 puslapio)

Kai prisimename Vilnių, prisimename ypač Aušros Vartus ir ten esantį stebuklingąjį Švč. Marijos paveikslą. Br. Kviklys šiam paminklui nesigailėjo vietos knygoje, nesigailėjo pastangų surinkti žinias, net padavimus apie Aušros Vartus. Lietuvoje yra garsių Marijos šventovių, ypač Siluvos, kuri dabar padaryta bazilika, bet Aušros Vartai susiję su Vilniaus istorija, susiję su jo netekimu, lenkų veikla Vilniaus krašte, lietuvių persekiojimu, savo senosios sostinės ilgesiu, giesmėmis į Aušros Vartų Mariją. Nors Aušros Vartai nei savo architektūrinio grožio, nei ypatinga konstrukcija nepralenkia kitų istorinių Vilniaus bažnyčių, bet savo garsumu, savo stebuklais, apipintais padavimais ir net legendomis, jie yra Vilniaus dvasinis centras, kurio nepajėgia sunaikinti net komunistų okupacinė valdžia.

Šis "Lietuvos Bažnyčių" penktas tomas, apimamas tik patį Vilnių ir Vilniaus bažnyčias bei koplyčias, yra ypatingai įdomus. Jame galima matyti ir visos Lietuvos istorijos vingius. Tos kovos tarp lietuvių ir svetimųjų ėjo Vilniuje visu ryškumu. Bet tos pačios kovos ėjo

ir visoje Lietuvoje, nes priešas buvo tas pats - Rusijos carai, kurie veržėsi su savo galybe į vakarus, ir lenkai, kurie norėjo plėsti savo valdas visais galimais būdais, net pasirėmę sava kultūra, sava kalba ir religija. Jų daugeliui krikščionybė buvo jau tapusi tik priemone paversti kitus savo vasalais, juos žeminant, o save keliant į padanges.

Nepaisant, kad Lietuvos ir Lenkijos istorijos dalis yra susijusi praeityje, bet niekada lenkas nebuvo brolis lietuviui, niekada lietuvis negalėjo pasitikėti lenku, nors ir nešančiu krikščionybę. Tai nėra krikščionybės esmė, o jos iškreipimas. Bet šioje knygoje kaip tik išryškinama ta svetimųjų iškreipta krikščionybė, savųjų krikščionybės, tautybės ir savų troškimų gynimas. Vilniaus istorija ir vaizdai šioje knygoje parodys visiems praeitį ir dabartį. O jos autorius užsitarnauja sau nesunaikinamą paminklą, surinkdamas dokumentus ir paveikslus, kad mūsų išsivija ir tėvynė gyventų tikėjimu ir laisvės viltimis.

Minėtą knygą galima užsisakyti, pasiunčiant 25 US dolerius adresu: Lithuanian Library Press, Inc. 3001 W. 59th St. Chicago, IL 60629, USA.

STASYS ŠILINGAS

JO GIMIMO 100—TOSIOSE METINĖSE

(Tęsinys)

Šilingas reikšmingai prisidėjo prie Petrapilio lietuvių seimo sušaukimo, o jam suskilus ir neišrinkus vadovaujančio organo, rūpinosi sudaryti Vyriausią lietuvių tarybą Rusijoje, kuri ir buvo sudaryta 1917-tų metų pabaigoje. Tarybos sekretorium buvo išrinktas Šilingas. Jos reikalais jam teko daug keliauti po lietuvių centrus Rusijoje. Šilingas dalyvavo lietuvių konferencijoje Stockholme, kurioje dalyvavo per Šveicariją atvykę atstovai iš Lietuvos.

Šalia tų darbų Šilingas rūpinosi revoliucijoje pabirusių lietuvių karių organizavimu. Jo iniciatyva jiems buvo leidžiamas laikraštis "Laisvės karininkas".

St. Šilingas daug kur sumaniai ir energingai reikėsi kaip veikėjas visuomenėje ir politikoje, bet jo širdžiai artimesnė buvo kultūrinė sritis - literatūra ir menas. Jis buvo net keletu laikraščių bei žurnalų iniciatorius, redaktorius ir bendradarbis, jis rūpinosi Čiurlionio paveikslų apsauga Vilniuje suorganizavęs M. K. Čiurlionio vardo kuopą prie lietuvių dailės draugijos, jis Petrapilyje suorganizavo menininkų įstaigą, kurioje gavo darbą ir algas visa eilė lietuvių dailininkų. Šilingas buvo vienas iš energingiausių organizatorių Lietuvos nepriklausomybės pradžioje įkuriant Lietuvos meno kūrėjų draugiją, kurioje buvo susibūrę dailininkai, rašytojai, muzikai, teatralai ir architektai. Šilingas formaliai nepriklausė nė vienai čia suminėtų menininkų kategorijai, gal todėl ir nesiveržė į tos draugijos vadovus, tačiau steigiamajame susirinkime jis buvo išrinktas į tos draugijos valdybą.

Būdamas draugijoje Šilingas daug prisidėjo organizuojant meno parodas, steigiant M. Čiurlionio galeriją, renkant tautodailę, steigiant meno mokyklą. Jis buvo draugijos leidžiamo žurnalo "Menas" redakcinės komisijos narys.

Šilingas taip buvo pamėgęs ir įsijungęs į meno pasaulį, jog ne vienam, jį arčiau pažinusiam, atrodė, kad jis yra daugiau menininkas negu valstybininkas, nors valstybininkams reikalams jis yra daug daugiau atidavęs savo laiko ir jėgų negu menui.

St. Šilingas savo politines pažiūras yra keitęs net kelis kartus. Tai darė ne dėl karjeros, bet todėl, kad jis savo dinamiškais siekiais neįtilpo pilnai nė vienos politinės partijos rėmuose. Buvęs karštas socialdemokratas, aušrininkas - liberalas demokratas, vėliau priklausęs demokratinei liberalinei Santarai, 1918 m. grįžęs į Vilnių iš santariečių grupės pasitraukė ir suartėjo su A. Smetona. 1919 m. Šilingas išrinktas Lietuvos valstybės tarybon, kur pasižymėjo dideliu veiklumu. Jis pirmininkavo finansų, juridinėje ir krašto apsaugos komisijose. Tų metų pabaigoje Šilingui buvo pavesta eiti valstybės galvos pareigas, kurias iš jo perėmė pirmasis išrinktas prezidentas A. Smetona. Šilingui teko Lietuvos valstybės tarybos pirmininko pareigos, kuriose jis išbuvo iki Steigiamojo seimo sušauki-

mo 1920 m.

Į Steigiamąjį seimą neišrinkus nė vieno A. Smetonos grupės atstovo, Šilingas apie tris metus buvo pasitraukęs iš politikos. Renkant I-ąjį seimą jis nuėjo į krikščionių demokratų bloką, kur, kaip geras kalbėtojas, sėkmingai reikėsi prišrinkiminiuose mitinguose. Jo kontaktai su A. Smetona ir tada nenutrūko. O kai III-jo seimo vyriausybė nesugebėjo palaikyti tvarkos ir visame krašte prasidėjo neramumai, Šilingas ypač suartėjo su Smetona ir jiedu kartu aptarė perversmo reikalą. 1926 m. įvykus perversmui Šilingas parašė raštą, kurį turėjo pasirašyti perversmo vadas P. Plechavičius, kad visą valdžią perduoda A. Smetonai, kaip tautos vadui. To rašto pasėkoje, sugalvojimas pavadinimo Tautos vadas, kuriuo taip mieliau vadinosi prezidentas A. Smetona, daugelio priskiriamas St. Šilingui.

1920-26 m. atvokatavēs Kaune, perėjo į valstybinę tarnybą. Teisingumo ministeris Lietuvos vyriausybėje St. Šilingas buvo dviem atvejais: nuo 1926 m. iki 1928 m., ir nuo 1934 m. iki 1938 m. Valstybės tarybos pirmininku jis išbuvo nuo 1928 m. ligi 1938 m. Būdamas keliolika metų tose aukštesiose pareigose jis parūpino visą eilę įstatymų, pritaikintų ano meto autoritetiniam režimui.

Kaip nuoširdus Lietuvos patriotas Šilingas yra išpūdingai pasireiškęs ir Šaulių sąjungoje. Susirinkimuose jis savo karštomis prkalbomis keldavo šaulių patriotinę dvasią, buvo išrinktas sąjungos vicepirm. ir pirmininku (1924-1925).

Šeimyniniame gyvenime St. Šilingas buvo pavyzdingas vyras ir tėvas. 1911 m. jis vedė savo artimiausio draugo Ramūno Bytauto seserį Emiliją Bytautaitę ir su ja susilaukė devynių dukrelių. Viena jų, Audronė, mirė pradėjusi mokyti gimnazijoje, o kita, Raminta, kartu su tėvais, Stasiu ir Emilija Šilingais, 1941 m. bolševikų buvo išvežti į Sibirą. Pačioje tremties pradžioje St. Šilingas buvo atskirtas nuo žmonos ir dukters ir daugiau jų nebematė. Nugabenti į Altajaus ir Krasnojarsko sritis jie buvo patalpinti skirtingose vergų stovyklose. E. Šilingienė ten mirė iš bado 1943 m. Raminta 1944 m.

St. Šilingas iš prigimties būdamas labai stiprus ir atsparus, 1924 m. be jokio teisinio pagrindo 4 mėnesius lenkų kalintas Vilniaus kalėjime, gana ilgai išliko nepa-

laužtas ir bolševikų nužmoginimo ir sunaikinimo lageriuose. 1954 m. jam buvo leista trims savaitėms grįžti į Lietuvą, bet čia jo prižiūrėtojams pamačius, kad jis dar neišmokęs komunistams padlaižiau ti, greitai buvo išstremtas į Žitomiro sritį Ukrainoje ir patalpintas invalidų namuose. Gyvenimo sąlygos Šilingui čia buvo pasibaisėtinos, nes daug ma invalidų buvo psichiniai nenormalūs.

Dukroms, gyvenančioms laisvame pasaulyje (Laimai, Daivai ir Galindai - JAV-se, Danguolei Kanadoje, Saulenei, Rusnei ir Vingrai - Australijoje) su tėveliu ryšį laiškais pasisekė užmegsti tik 1956 metais. Tas susirašinėjimas Šilingui buvo didelė paguoda, o siuntinėliuose gaunami vaistai stiprino jį fiziniai. Jo iš tremties dukroms rašyti laišakai yra baisios fizinės ir dvasinės kančios komunizmą kaltinantys dokumentai, šalia to nepalaužiamas tikėjimas, kad Lietuva kada nors bus laisva ir raginimas dukrų šeimoms išlaikyti savyje lietuviškumą ir jį skiepyti sekančiose kartose.

Uždraudus į Sovietiją siųsti vaistus ir ta pagalba Šilingui nutrūko. Jėgoms silpstant 1961 m. jam buvo leista grįžti Lietuvon. Apsistojo Kelmėje prie žmonos sesers Felicijos Bytautaitės, kur ir mirė 1962 m. lapkričio 13 d. Palaidotas Kelmės kapinėse.

Baisiose bolševikų stovyklose St. Šilingas išgyveno 20 metų ir 5 mėnesius. Už ką? — Už tai, kad Lietuvai taip daug ir nuoširdžiai dirbo, kad ją mylėjo, kad Lietuva pats gyveno.

St. Šilingą prisiminę jo gimimo 100 m. sukaktyje ir šiame rašinyje bent prabėgomis paėjęję jo gyvenimo keliu, komunizmo sunaikintą jo skirtą Lietuvai gyvenimą, jo meilę sava tautai ir nepalaužiamą tikėjimą Lietuvos prisikėlimu ryžkimės pratęsti savo išėivijos takuose.

Pr. Pusdešris

Panaudota literatūra: Rapolas Skipitis "Nepriklausoma Lietuva", Lietuvių enciklopedija.

— Nijolės Sadūnaitės atsiminimai "Kaip aš patekau į KGB objektyvą", pilną vertimą ispanų kalba išleido Argentinos lietuvių organizacijos. Pradžioje kondensuotai kas yra Nijolė Sadūnaitė pristato kun. Augustinas Steigvila, įžanginį įvadą parašė vyskupas Quarracino ir ta knyga platinama visoje Pietų Amerikoje. Sadūnaitės šie prisiminimai jau išleisti lietuvių, vokiečių, italų, prancūzų ir ispanų kalbomis. Netrukus pasirodys Amerikoje ir anglų kalba vertimas.

REMK AUSTRALIJS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra: — Skatinti remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrinės apraiškas.

Fondą stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.
50 Errol Street, North Melbourne, Victoria.

AL Fondo Valdyba

V.Kirnius

AR TAI TU VADINIES LIETUVA

I

Ar tai tu vadinies Lietuva?
Varsto pirštai lyg rožinį dygū!
Vorkuta, Kustanaj Kolyma ...
Karoliukai juodi genocido —

Karaganda, Norilskas, Čita,
Perme, Tomskas... rodynai,
kasyklos ...

Ak, kuri paslaptis praeita,
O kuri ateity pasitiks dar?

Vinguriuoja tarp pirštų mamos,
Išklaipytų darbų ir senatvės,
Lyg upeliai tyri Lietuvos
Mūsų kraujo ir ašarų saktmės.

Bodaiko auksingam smėly
Ir smalinguos miškuose Baikalo
Ar tiki atkalbėti galįs
Lietuvos Sopulingąją dalį?

Ant spygliuotos vielos suverta
Ne saldžioji mums vynuogių kekė...
Ar tai tu vadinies Lietuva?
Juodos saulės dar leidžias ir teka...

II

Ar tai tu vadinies Lietuva?
Iš sakyklos Tiesos Kunigaikštis
Ar ilgai dar šaltinio gaiva
Sielų dykumų skeldinčią laistys?

Ar ilgai dar kalbėsi į mus,
Tarp drakono dantų atsistojęs,
Kad beginklis prieš ginklą ramus,
Jeigu jis sąžiningas ir doras?

Tavo žodis - skaidrus lydinys
Iš kristalo ir kieto granito.
Ir sušunka: "Mataul!" - neregys,
Nes tiesa amžina jam nušvito.

Ieško kelio į širdis ugnis,
Tu sakai, kas šiandieną už laisvę,
Tas, pirmiausia, savyje ugdys
Meilę Dievui, Tėvynei brangiausiai.

Virš Tėvynės Tavoji šviesa,
Virš vergijos tai Pergalės šventė!
Ar tai tu vadinies Lietuva
Ir nuo kryžiaus kvieti mus gyventi?

"Aušra" Nr. 47 (87)

Lietuva, 1985 m. vasaris

LIETUVOJE MIRĖ KUNIGAS

A. KERPAUSKAS

Vilniaus klinikoje lapkričio 9 d. mirė Požerės, Telšių vyskupijoje, klebonas kun. Anicetas Kerpauskas, 64 m. Kunigu išventintas 1949 m. Tai jau 24 siemet Lietuvoje ir dešimtas Telšių vyskupijoje miręs kunigas. Telšių vyskupijoje iš viso yra 142 bažnyčios. Iš jų tik apie 80 turi savo kunigą. Jau daugiau kaip 60 bažnyčių Telšių vyskupijoje yra pasilikę be savo kunigo. Telšių vyskupija šiomet iš Kauno Kunigų seminarijos yra gavusi tiktai 3 naujus kunigus. Tuo tarpu, dar metam nesibaigus, jau mirė dešimt.

Ne be reikalo Telšių vyskupijos ir Klaipėdos prelatūros kunigai praėjusių metų gruodžio mėnesį bendru prašymu kreipėsi į TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumo pirmininką. Prašymą pasirašė daugiau kaip 100 kunigų. Jų tarpe ir velionis kun. Anicetas Kerpauskas.

TEATRALAI NESNAUDŽIA

Kad ir kaip gražiai skamba dainos koncertuose, skaitymai ir poezija literatūros vakaruose, bet scenos meno neatstos niekas. Tai literatūros pamatinis akmuo. Tai fantastiškai sukurti ir perduodami žmonių išgyvenimai, ar tai būtų dramos forma, tragedija ar komedija.

Paprastai laikas negrįžta atgalios, bet jis grįžta pavaizduotas laiko įvykiuose. Šio mėnesio 28-29 dienomis turėsime progos sueiti į artimą kontaktą su vaizdiniu - teatrinio mąstymu, dalyvauti mūsų trijų mėgėjų teatrų, - Sydnėjaus, Adelaidės ir Melbourne, - teatrų festivalyje.

Šis teatrų festivalis prasidės Melbourne gruodžio 28 d. su Adelaidės "Vaidilos" teatro spektakliu ir Sydnėjaus "Atžala" spektakliu. Sekančią dieną, gruodžio 29-tą, Melbourne teatras "Aušra" pastatys komediją.

Iš tikro teatralumo dvasia jau kuris laikas plevena Melbourne Lietuvių Namų koncertų salėje, kur du kartus savaitėje vyksta repetitijos. Man netikėtai ten užsukus vieną ketvirtadienio vakarą, radau juos repetuojant. Turiu prisipažinti, kad mane tuoj persmelkė humoro nuotaika ir teatrinis mąstymas, kuris karaliavo tuo laiku scenoje. Pastebėjau kaip režisierius griežtas, kartais net šiurkštokas, o kartais pašaipus laipsniškumas atsiskleidė aktoriams. Bet, atrodo, jis niekuomet neveidmainiauja, nei prieš kitus, nei pats prieš save, vaidindamas savo svarbioje rolėje.

Manau, kad teatralai nesupyks jei išduosiu paslaptį: melbourniškiai pastatys mums šį kartą Keturakio - Vilkutaičio komediją "Amerika pirtyje". Šis veikalas pirmą kartą buvo vaidintas 1899 m. rugpiučio 20 d. Palangoje ir dešimtmečio sukaktuvėms paminėti 1909 m. buvo surengtas spektaklis Vilniuje, kur buvo ir pagerbtas komedijos autorius Juozas Vilkutaitis.

Dėl aktualios temos, komišku situacijų, dėl sceningumo komedija buvo pamėgta mėgėjų teatro scenose ir yra suvaidinusi svarbų vaidmenį lietuvių tautiniame atgimime, - rašo Lietuvių Enciklopedija

Rašo Alisa Baltrukonienė

34 tome psl. 123.

"Amerika pirtyje" paskui buvo pastatyta 1905, 1921, 1937 m. Tai nesenstanti komedija - dabar ji mus sužavės.

Ką Sydnėjaus ir Adelaidės teatralai mums ruošia nežinau, bet galiu drąsiai pasakyti, kad ir jie mūsų neapvils.

Manau, kad Melbourne ir apylinkių lietuviai irgi neapvils autorių, kurie mūsų malonumui daug

NUŽUDĖ LENKĄ STUDENTĄ

Lenkijoje pasibiaurėjimą sukėlė dar vieno jaunuolio tragiška mirtis dėl nepateisinamai grubaus milicininkų elgesio. Lapkričio 2 dieną Olštyno ligoninėje mirė prieš dvi savaites čia be sąmonės atvežtas devyniolikmetis chemijos studentas Gdansko universitete Marcin Antonowicz. Spalio 19 dieną šis jaunuolis drauge su dviem bičiuliais buvo milicininkų sulaikytas vienoje Olštyno gatvėje. Patikrinus dokumentus, milicininkai du kitus studentus paleido, o Antonowicz nutempė į netoliese stovintį policijos furgoną.

Praėjus kelioms minutėms, milicijos furgonui nuvažiavus, praeiviai rado ant šaligatvio be sąmonės gulintį jauną studentą su žaizda galvoje ir kitomis sumušimo žymėmis. Nuvežus jaunuolį į ligoninę gydytojai konstatavo smegenų sukrėtimą. Neatgavęs sąmonės jis mirė.

Visuomenė dar nėra užmiršusi kito jaunuolio Grzegosz Przemysk, kurį milicininkai 1982 metais taip pat mirtinai sumušė.

Nobelio Taikos premijos laureatas Lech Walensa griežtai pasmerkęs milicininkų grubų susidorojimą su jaunuoliu Antonowicz, paklausė, kiek dar bus nekaltų aukų, kol valdžia pasiryš susilaikyti nuo smurto veiksmų ir kol piliečiai galės saugiai gyventi. Mirusio jaunuolio tėvai pareikalavo, kad būtų pilnai ištirtos jo mirties aplinkybės ir priežastys.

dirba, repetuoja, daug laiko pašvenčia. Todėl visi gausiai į spektaklius susirinkime. Gal net savo atostogas ta linkme planuokime, nes po to tuoj pat ir Naujųjų Metų sutikimo balius.

Iki susitikime spektakliuose linkiu visiems sveikų ir džiaugsmingų Kalėdų švenčių.

JADVYGA BIELIAUSKIENĖ SILPSTA KATORGOJE

J. Bieliauskienės kalinimo sąlygomis ir sveikatos būkle yra susirūpinusi Tarptautinė Amnestijos organizacija, kviesdama savo narius siųsti laiškus atitinkamoms sovietų įstaigoms, prašant, kad ji būtų išlaisvinta. Amnestijos organizacijos turimomis žiniomis J. Bieliauskienė serga inkstų, kepenų ir širdies negalavimais. Suimta už tariamą antisovietinę agitaciją ir propagandą 56 m. amžiaus J. Bieliauskienė buvo nuteista 4 m. griežto režimo lagerio ir 3 m. pasilikti tremtyje. Iš tikrųjų J. Bieliauskienė buvo suimta ir nuteista už savo religinius įsitikinimus ir su jais susijusia veikla.

NAUJI LEIDINIAI

Valerijonas Šimkus, Atsiminimai tėviškėj ir nepriklausomaj Lietuvoj. Iliustracijos seselės Mercedes. Leidėjas: "Laisvosios Lietuvos" knygų leidykla: 2618 West 71st St., Chicago ILL 60629. Spausdino "Draugo" spaustuvė, 464 psl., kieti viršeliai. Tai gana išsami anuomet lenkų okupuotos Vilniaus krašto ir Nepriklausomos Lietuvos praeities analizė, kuriai panaudojama asmeniškai autoriaus pergyvenimai. Maloni ir turtinga žodžiais lietuvių kalba. Aprašymų ir pasakojimų forma suįdomina skaitytoją.

Pasaulio Lietuvis, lapkritis. Redaktorius Bronius Nainys, leidžia PLB Valdyba Čikagoje, spausdina "Draugo" spaustuvė. Šioje laidoje: Vėl susirenka mūsų mokslininkai ir kūrėjai, LKB Kronika Nr. 67 - apžvalga, Maskva bara okupuotos Lietuvos valdžią, Išryškintas Amerikos nusistatymas dėl Jaltos, Pabaltiečių Taikos ir Laisvės išvyka, Baltų rezoliucija Australijos parlamente, Australijos Lietuvių Bendruomenės Vadovų konferencija, Bendruomenės pastangos ginti OSI apkaltintus lietuvius ir daugiau labai įdomių straipsnių iš lietuvių veiklos plačiame pasaulyje. Ir ši laida gausi nuotraukų, kur lietuviai yra pasižymėję pasaulyje. Viršeliuose didelės nuotraukos iš Pabaltiečių jaunimo demonstracijų Helsinkyje ir Stokholme.

RELIGINIAME GYVENIME

= **Vyskupas Baltakis** dalyvavo Vašingtone vykstančiame Amerikos vyskupų visuotiniame suvažiavime, kur vėl turėjo progos kalbėti apie Lietuvą.

= **Popiežių Joną Paulių II** aplankė Romoje vykstančio katalikiškųjų ligoninių ir sanitarinių tarnybų I pasaulinio kongreso dalyviai, apie tūkstantis asmenų. Popiežius pažymėjo, kad katalikai sanitarai yra tarytum paties Kristaus gydomosios veiklos tęsėjai. Kristus stebuklingai išgydydamas ligonius rūpinosi jų sielos išganymu, kad fiziniai pasveikusioje sieloje įsikurtų Dievo Karalystė. Iš katalikiškųjų ligoninių turi spindėti Kristaus Evangelijos dvasia, rūpestis žmogaus fizine ir jo dvasine sveikata.

= **Popiežius Jonas Paulius II** laišku pasveikino Azorų salų tikinčiuosius, šiomis dienomis iškilmingai mininčius pirmosios vyskupijos įkūrimo saloje 450 metų sukaktį. Istorinių sukakčių minėjimas, sako Popiežius, neturi riboties vien praeities įvykių prisiminimu, bet privalo būti akstinu naujiems užmojam ateičiai, kurie prarastų ir praturtintų amžių bėgyje atsiektus laimėjimus, paskatintų tikinčiuosius toliau tęsti Bažnyčios kūrimo darbą. Šis uždavinys atliekamas sustiprinant ir pagilinant savąjį tikėjimą, ugdam visokeriopą pažangą, kovojant prieš nuodėmę ir melą, be baimės pasipriešinant materializmui, likti ištikimais savo tikėjimo tradicijom, išlaikyti dorus papročius, saugoti šeimos vienybę, vykdyti apaštalavimą.

= **Gvadelupėje** prie Meksikos sostinės spalio 10 d. mirė kun. Jonas Gaudzė, 63 m. amžiaus, susirgęs inkstų vėžiu. Kunigu buvo išventintas Romoje 1964. Kurį laiką lietuvių sielovadoje dirbo Kanados Montrealyje ir Hamiltone, buvo linkęs į regėtojų pranašystes, Meksikoje įsteigė vienuoliją. Savotiško pamaldumo keliu buvo patekęs į hierarchijos nemalonę. Jis buvo gimęs Pakapinės kaime, Rokiškio valsčiuje 1921. XI. 23.

= **Kardinolų kolegijos** susirinkimas Vatikane vyko lapkričio 22-23. Iš 150 kardinolų dalyvavo 122, kiti negalėjo atvykti dėl pažengusios senatvės ar ligos. Kardinolai diskutavo Romos Kurijos departamentų pertvarkymą.

= **Nepaprastas** pasaulio vyskupų antrasis sinodas Vatikane prasidėjo lapkričio 24 d. iškilmingomis Mišiomis. Vyskupų tarpe yra ir iš Lietuvos išleistas dalyvauti arkivyskupas Liudas Povilonis. Sinode turinčių teisę balsuoti yra 165 atstovai, dar keliasdešimt yra pakviestų stebėtojų.

Printed by "Tėviškės Aidai" 18 Henry St., Kensington Vic. 3031. Published by Mr. Vincas Žemaitis, the President of the Lithuanian Catholic Federal Committee, 17 McMillan St. Clayton, Vic. 3169.

Asmeniškios dovanos giminėms Lietuvoje

Po naujų pertvarkymų ir taisyklių pakeitimo siuntiniams į Lietuvą siųsti, padėtis stabilizavosi ir dabar galima pasiųsti daug vertingų ir naudingų dovanų savo artimiesiems Lietuvoje.

Pasiunčiame jūsų pačių dovanas arba priimame užsakymus geros rūšies prekėmis už kompetencingą kainą.

SUDAROME TESTAMENTUS, administruojame nuosavybes, išrūpiname Lietuvoje gyvenančioms žmonoms pensijas, **PERSIUNCIAME PALIKIMUS Į LIETUVĄ PRAKTISKIAUSIU, NAUDINGIAUSIU IR TINKAMIAUSIU PAVELDĖTOJUI BŪDU.**

Dėl visų smulkių informacijų ir patarimų prašome rašyti:

Z. Juras

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England. Tel. 01 460 2592.

ALB Melbourne Apylinkės Valdyba rengia tradicinį

NAUJŪJŪ METŪ SUTIKIMO BALIŪ

MELBOURNO LIETUVIŪ NAMUOSE

gruodžio mėn. 31 d. 8 val. vak.

Bilietus užsisakyti pas F. Sodaitį, telef. 569 9578, įmokant depozitą iki gruodžio mėn. 24 d.

Bilietų kaina \$ 17.

I Š M Ū S Ū P A R A P I J Ū

M E L B O U R N A S

Gyvojo Rožančiaus nariai gruodžio mėnesį meldžiasi, kad laisvasis pasaulis nepamirštų persekiojamos Lietuvos ir ją gelbėtų.

Bendros Kūčios Lietuvos Namų Jubiliejinėje salėje gruodžio 24 d. Kūčių vakare 6 val. Užsirašyti pas Vincą Žiogą sekmadieniais prie bažnyčios arba Lietuvos Namuose, kitu laiku telef. 458 1102. Užsirašyti ne vėliau gruodžio 22 d., sumokant \$ 8 suaugusiam, vaikam iki 12 metų \$ 5, žemiau 8 metų veltui. Kūčias rengia Tautos Fondo Rėmėjų Būrelis. Neužsirašę ir nesumokėję nebus priimami.

Kūčioms plotkelių galima gauti zakristijoje sekmadieniais prieš ir po lietuviškų pamaldų.

Parapijos Sekmadienio lietuvių mokykla mokslo metus baigia gruodžio 15-tą, sekmadienį, iškilmingomis pamaldomis, bus Pirmoji Komunija. Po pietų Lietuvos Namuose Mokslo metų užbaigimo aktas, mokinių pasirodymai, pažymėjimų įteikimas.

Ateitininkų sendraugių susirinkimas sekmadienį, gruodžio 8 d. 3 val. p.p. Parapijos Namuose Kensingtone. Bus Andriaus Vaitiekūno pranešimas iš ateitininkų jubiliejaus Amerikoje. Po susirinkimo suneštinė kavutė.

Prelatą Praną Vaserį pagerbė Tėviškės Aidų lankstytojai paruošę laikraštį pašto persiuntimui XI. 27. Iškilmingus pietus paruošė ponios. Sveikinimo žodį tarė seniūnė Jonė Žitkevičienė, Federacijos pirmininko žmona Nina Zemaitienė, Stasys Šiuškus dar su meniškai išdrožinėta lėkšte pilna vaisių. Poetas Juozas Mikštas Prelatui skyrė savo kūrybos posmus.

Eugenijus Tomas Baltutis vedė Astrid Simone Vernieks XI. 30 St. Trinity bažnyčioje. Jungtvių apeigas atliko kun. Bugis, jam asistavo kun. Dr. Pr. Dauknys.

Judita Mieldažytė susižiedavo su Juozu Vaitiekūnu XI. 30 savo tėveliū namuose Marybirnonge, dalyvavo per 60 svečių.

Viktoras Pleškūnas gavo žinią iš Lietuvos: mirė jo brolis Stasys Pleškūnas ir už jo vėlę pas mus užprašė šv. Mišias, kurios buvo aukotos XII. 5.

Benedikto Petkevičiaus mirties VII metinėse šv. Mišias XII. 4 užprašė jo žmona Janina Petkevičienė.

Už Apolonijos ir Lino Kaladžių vėles šv. Mišias užprašė Gyvojo Rožančiaus Brolija Lietuvos Namų koplyčioje gruodžio 14-tą, šeštadienį, 4 val. po pietų. Atvykime dalyvauti šv. Mišiose!

Aleksandra ir N. Presniakovai Morningtone gruodžio 23 d. sulaukia 45 metus vedybinio gyvenimo ir Dievui dėkojant už suteiktas malones ir globą pas mus aukojamos šv. Mišios, kad Viešpaties palaima juos lydėtų visuomet.

Cepelinų pietus Lietuvos Namų svetainėje gruodžio 8 d., sekmadienį, ruošia Tautos Fondo Rėmėjų būrelis ir kviečia visus pasivaikinti.

Parapijai aukoję:

\$ 120 - N. Oertelienė, \$ 75 - P. Cesnienė, po \$ 20 - K. Balčiūnas, G. E. Klejus, \$ 10 - Edv. Stundžėnas.

Visiems aukotojams nuoširdus ačiū.

Jūsų kun. Pr. Vaseris

TĖVIŠKĖS AIDŲ prenumeratas Melbourne prieš ir po lietuviškų pamaldų priima Parapijos Kiosko vedėjas F. Sodaitis. Jam galima įteikti skelbimus, pranešimus, užuojautas, padėkas ir per jį apsimokėti.

MELBOURNAS

KALĖDŲ EGLUTĖ

Melbourno Lietuvos Katalikių Moterų Draugija gruodžio 22 d., sekmadienį, 2 val. p.p. Lietuvos Namuose Jubiliejinėje salėje ruošia Kalėdų Eglutę. Mamytės prašomos paruošti vaikučius trumpai padėklamuoti, padainuoti, ką pasakyti Kalėdų Seneliui. Tėveliai Kalėdų Seneliui įteikia tik po vieną dovanėlę, kad visi vaikučiai gautų vienodai!

o o o

Ir vėl Dievas palaimino Melbourno parapiją, paskirdamas mums didžiai gerb. Prelatą PRANĄ VASERĮ. Lai Dievas laimina jo darbus!

Melbourno Parapijos Taryba

P A D Ė K A

Dėkoju visiems, kurie mane lankė Western General ligoninėje Footscray, už dovanas, gėles, sveikatos linkėjimus laiškais ir telefonais.

Asmeniškai nuoširdžiai dėkoju kun. Dr. Pr. Daukniui ir visiems. Socialinės Globos Moterų Draugijos narėms. Sūnams Vytautui, Kęstučiui, Romui. Jonui Kvietelaičiui. Vincui Ribaciauskui. Zigmui Augaičiui. Vincui ir Laimai Lipkevičiams. Geručiai ir Birutei Kymantams. Zitai Prašmutaitei. Ponams Baltrukoniams. Viktorui Pleškūnui. Marijai Kupčinskienei. Julei Klupšienei. Olga Radavičienei. P. Boitneriui. Onutei Pocienei. Jonui Zoniui. Onutei Szentimrey. Pranui ir Onutei Bartaškams. A. Kantvainiui. Šukių šeimynėlei. Ponam Mažyliam. Jeigu ką nors būčiau praleidęs, ne iš blogos valios, atsiprašau, ligonio atmintis neprisiminė.

Juozas Kvietelaitis

Popiežius: kelkit į viešumą nusikaltimus prieš žmogų

Dabartiniais laikais, kai diktatoriniai ir totalitariniai režimai be atodairiškai tęsia savo griaujamąją veiklą, žmogaus tarsi apsaugojimas labiau negu bet kada turi rūpėti visai žmonijai, - pabrėžė Popiežius Jonas Paulius II-sis apie penkiem šimtam jį aplankiusių Antrojo pasaulinio karo metu buvusių deportuotų į koncentracijos stovyklas ir rezistentų - laisvės kovotojų.

Siekdami palaikyti ir nuolat pagyvinti glaudžius tarpusavio ryšius, taip pat sutartinai plėsti humanitarinę akciją už laisvės idealų igyvendinimą, buvę deportuotieji ir rezistentai šiomis dienomis dalyvavo išvykoje laivu Viduržemio jūroje. Jie yra įsteigę Mathauseno tarptautinį komitetą, kurio tikslas nuolat priminti pasaulio sąžinei prieš žmogų įvykdytus ir tebevykdomus nusikaltimus, vis iš naujo atkreipti žmonijos dėmesį į rasizmo siaubingas pasekmes.

Atvykę į Romą, buvę deportuotieji ir rezistentai troško aplankyti Popiežių, kurio tėvynėje Lenkijoje II pasaulinio karo metu buvo įkurta tragiškai pagarsėjusi Auschwitzo koncentracijos stovykla, išnaikinusi milijonus žydų, lenkų ir įvairių kitų tautybių nekaltų žmonių.

Jonas Paulius II audiencijos dalyviams tartame žodyje pagyrė jų pasiryžimą priminti ir nuolat kelti į viešumą nusikaltimus prieš žmogų, ypač kai žmogaus perse-

kiojimas ir diskriminavimas vis dar nesiliauja. Visi drauge, pabrėžė Popiežius, turime būti žmogaus gynėjais, privalome nesiliauti gyne kiekvieną pavienį žmogų ir visus žmones. Turime rūpintis apsaugoti šventą žmogaus asmens orumą visur, kur jis yra paminamas po kojomis, kur yra suvaržomos ar net visiškai paneigiamos pagrindinės žmogaus laisvės, kur kiekvienam žmogui įgimtas polėkis atsiversti absoliutinei vertybei yra laikomas nenormalumo požymiu nuosekliai prieš jį kovojant.

LRTV

JĖZUITAI PAS POPIEŽIŲ

Būti ištikimais Dievo Žodžiui, Bažnyčios mokslui, savajam pašaukimui, atskleistosios tiesos apie žmogų dvasioje drąsiai ugdyti ir plėsti dialogą tarp tikėjimo ir kultūros - šiuo kvietimu Popiežius Jonas Paulius II kreipėsi į Jėzuitų vienuolijos aukštųjų mokyklų vadovus iš įvairių pasaulio kraštų aplankiusius Šventąjį Tėvą. Nuosekliai vykdydami savo pašaukimą auklėjimo srityje, pažymėjo Popiežius audiencijos dalyviams, jūs tobulai atliksite Jėzuitų vienuolijai pavestą misiją - ginti ir platinti tikėjimą.

Audiencijoje pas Popiežių dalyvavo 92 Jėzuitų vienuolijos vadovaujama universitetų prezidentai, rektorai ir direktoriai iš 27-nių pasaulio kraštų.

Juos pristatydamas Popiežiui, Jėzuitų vienuolijos vyriausiasis vadovas kun. Kolvenbach priminė, kad šiuo metu visame pasaulyje yra daugiau negu du tūkstančiai Jėzuitų mokyklų, kuriose darbuojasi apie 10 tūkstančių Jėzuitų kunigų ir brolių vienuolių ir apie 80 tūkstančių pasauliečių. Jas lanko apie pusantro milijono jaunimo ir suaugusiųjų.

Jėzuitų vadovaujama universitetinio lygio mokslo įstaigų skaičius siekia 142 su puse milijono studentų daugiau negu 30-ye pasaulio kraštų. Pirmąją jėzuitų mokyklą 1548 metais Messinoje, Sicilijoje, įkūrė pats ordino steigėjas šv. Ignacas Loyola.

P A D Ė K A

Mūsų mylimam tėvui, seneliui a.a Linui Kaladei iškeiliavus į amžinybę, gilią padėką reiškiamo prelatui Pr. Vaseriui už pravestą Rožančių koplyčioj, gedulingas šv. Mišias, atsiveikinio žodį, palydėjimą į kapines ir maldas. Kun. Dr. Pr. Daukniui už suteiktus pašukufinius sakramentus.

Nuoširdi padėka Karių Ramovės nariams atidavusiems pilną pagarbą per Rožančių ir šv. Mišias.

Dėkingi esame už atsiveikinio žodį tarusiems koplyčioje Karių Ramovės pirm. V. Bosikiui ir Gyvojo Rožančiaus pirm. L. Padgurskiui.

Melb. Katalikių Moterų Draugijai nuoširdžiai dėkojame už suruoštus šermenis.

Didelė padėka dr. K. Zdaniui už daugelį metų suteiktą medicinišką priežiūrą ir pagalbą.

Nuoširdžiausiai dėkojame visiems dalyvavusiems Rožančiaus maldoje, šv. Mišiose, palydėjusiems į amžiną pilsį, aukojusiems šv. Mišias, gėles, aukas organizacijoms. Pareiškusiems užuojautą mums žodžiu, raštu ar spaudoje tuo palengvindami sunkias ir skaudžias liūdesio valandas.

Sūnūs Henrikas, Antanas ir duktė Irena su šeimomis

NEWCASTLE

Lapkričio 17 d. p.p. Butkų namuose įvyko Newcastle Liet. Diskusijų būrelio susirinkimas. Paskaitą: "Profesinės Sąjungos Australijoje" paruošė ir skaitė Juozas Česnaitis. Prelegento teigimu, profesinių sąjungų judėjimas Australijoje prasidėjo 1850 m. su tikslu apsaugoti darbininkus nuo per didelio išnaudojimo. Šiame žemyne aukštas atradus, darbininkų pragyvenimo standartas pakilo. Tuo metu profesinėms sąjungoms priklausė 9% darbininkų. 1879 m. įvyko pirmas Australijos profesinių sąjungų kongresas. Tačiau darbininkai "savo" politinės partijos dar neturėjo. Tik 1901 m. įsisteigė Australijoje Darbo partija. Dabar profsąjungoms priklauso 47% visos Australijos darbo jėgos. Darbo politinė partija atsisakė nuo profesinių sąjungų ir pradėjo dalinai sekti kapitalistų idėjas: pasipelnymo tikslais įsteigė "Solo" skystų degalų pardavimo bendrovę, kelionės biurus, pirkviešbučius. Kada Darbo partija Australijoje laimėjo rinkimus, tai jie tapo šiame žemyne didžiausi darbdaviai ir dažnai su profesinėmis sąjungomis nebesuranda bendros kalbos.

Tai buvo paskutinis šiais metais Newcastle Liet. Diskusijų būrelio susirinkimas. Sekantis Diskusijų būrelio susirinkimas įvyks ateinančių metų vasario pabaigoje. Paskaitą numato skaityti Stasys Butkus tema "Sex vyresniame žmogaus amžiuje".

Lapkričio 20 d. pas B. V. Gasparionius iš Bostono atskrido B. Gasparionienės sesuo Eugenija Račkauskienė. Svečiuosis apie mėnesį laiko. Mielai viešniai linkime linksmam praleisti atostogas Australijoje!

Lapkričio 21 d., šešias savaites JAV išbuvusi, sugrįžo Emilija Daugėlienė, S. E. Daugėlių namuose ir vėl skamba juokas ir ilgi į JAV išvykos prisiminimai. S.Z.

MELBOURNAS

ALB KRAŠTO VALDYBOS PRANEŠIMAS

Šių metų gruodžio mėn. 28 ir 29 dienomis Melbourne įvyks Australijos lietuvių teatrų festivalis, kuriame su savo pastatymais dalyvaus Adelaidės, Melbourne ir Sydneyaus teatrai. Smulkesnė programa bus paskelbta vėliau.

ALB Krašto Valdyba kviečia visus lietuvius festivalyje atsilankyti.

ALB Krašto Valdyba

CANBERRA

Pranešame, kad Kalėdų Eglutė vaikams šiemet bus Lietuvių klubo patalpose gruodžio 15 d., sekmadienį, 3 val. p.p. Prašome tėvus užregistruoti savo vaikus dovanėlėms iki 12 metų amžiaus klubo raštinėje ne vėliau lapkričio 24 d. Telefonas 49 1801.

Canberros Apylinkės Valdyba

LIETUVIŲ KOOPERATINĖ KREDITO DRAUGIJA „TALKA“ LTD.

● Moka už indėlius (deposits) 9% metinių palūkanų.

Už terminuotus indėlius:

Aukštesni procentai mokami automatiškai pasiekus nustatytas sumas.

nuo \$ 100 iki \$ 20.000 — 12%
nuo 20.000 ir daugiau — 13%

Terminuoti indėliai priimami tik pilnais \$ 100 ir turi išbūti iki finansinių metų galo, t. y. birželio 30 d. Už atsiimtus term. ind. metų bėgyje — 6%. Procentai užskaitomi už kiekvieną pilną kalendorinį mėnesį finansinių metų gale ir įrašomi į einamąsias sąskaitas. Už įnašus (shares) iki 17% dividendo.

● Teikia paskolas iki \$ 30.000 ikeičiant nekiln. turta. asmenines paskolas su garantuotojais iki \$ 5000 ir be jų iki \$ 2000. Procentai už visas paskolas užskaitomi kas 3 mėn.

● Įstaiga veikia:

Melbourne šeštadieniais nuo 10 iki 2 val. pp., sekmadieniais nuo 1.30 pp. iki 3 val. pp., Lietuvių Namai, 50 Errol St., North Melbourne, Tel 328 4957.

Informacijos dar teikiamos pirmadieniais ir antradieniais nuo 9 val. ryto iki 2 val. pp.

Pašto adresas: "TALKA", Box 4051, GPO, Melb. 3001.

Adelaidėje sekmadieniais nuo 1 iki 3 val. p.p. Lietuvių Namuose. Pašto adresas: TALKA, Lietuvių Namai, 6 Eastry St. Norwood, SA 5067.

Sydnejuje sekmadieniais nuo 2 val. iki 4 val. pp. Lietuvių Klubo patalpose 16 - East Terrace, Bankstown NSW.

TIKROS KATALIKŲ LAIDOTUVĖS

Mes tikime, kad mūsų uždavinys yra ne tik laidotuves sutvarkyti profesionaliai ir ramiai, bet taip pat suprasti ir pagerbti suinteresuotų žmonių jausmus ir užtikrinti, kad laidotuvių sutvarkymas yra prasmingas ir tinkamas.

Tobin Brothers Pty. Ltd. Funeral Directors.

North Melbourne: 189 Boundary Rd., 3051. 329 6144
Frankston: 232 Cranbourne Road, 3199. 789 6766
Glenroy: 111 Wheatsheaf Road, 3046. 306 2044
Malvern: 1382 High Street, 3144. 509 4720
Noble Park: 505 Princes Highway, 3174. 546 7644

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDAS

Fondui aukojo:

\$ 1.000 Dr. G. Kazokienė ir vaikai Kajus ir Ugnė savo vyro ir tėvo Vinco Kazoko atminimui jo mirties metinėse.

\$ 50 Ona Aleknienė savo vyro Igno Aleknos atminimui jo mirties ketvirtose metinėse (429).

\$ 50 F. Skabeika (55), \$ 10 E. Vilnonis.

A.a. Karoliui Prašmutui mirus, jį pagerbdami aukojo: \$ 20 LKV S-ga "Ramovė" Melbourne (240), \$ 12 Dr. K. Zdanius (103), \$ 10 E. Eskirtienė (161).

A.a. Kostui Bratanavičiui Geelonge mirus, jį pagerbdami aukojo: \$ 20 Geelongo Lietuvių sporto klubas "Vytis" (100), \$ 12 Dr. K. Zdanius (115).

A.a. Linui Kaladei Melbourne mirus, jį pagerbdami vietoje gėlių aukojo: \$ 30 A. E. Kalpokai (145), po \$ 20 Algirdas Bartausius, LKV S-ga "Ramovė" Melbourne (260), po \$ 6 Andrius Kaladė (126), A. Skimbirauskas.

A.a. J. Arlauskui Melbourne mirus, jį pagerbdami vietoje gėlių aukojo: \$ 20 LKVS-ga "Ramovė" Melbourne (280), \$ 10 J. Norman-tas (335).

A.a. Alfonsui Jomantui Geelonge mirus, jį pagerbdami, šeimos pagėdavimu vietoj gėlių aukojo: po \$ 20 L. Bučelis (90), O. R. Gvildžiai (37), Geelongo lietuvių sporto klubas "Vytis" (120), po \$ 10 F. Andrikonis (52), O. F. Banzai (19), V. Braželis (40), P. V. Čerakavičiai (59), S. S. Karpalavičiai (81), J. Norman-tas (345), A. S. Obeliūnai (625), J. Rapkauskas (130), O. Šrederis (109), Č. Volodka (92), po \$ 6 M. Cimermanienė, J. Manikauskas (85), po \$ 5 V. Aukštėjus (144), A. Jančiauskienė (43), B. Jankienė (19), A. Miliauskas (21), J. Pažereckas, V. Pažereckas (75), A. Steponavičius (40), \$ 2 R. Saldukas.

Iš a.a. Vinco Lakicko palikimo per advokatą papildomai gauta \$ 293. Iš viso velionis V. Lakickas paliko AL Fondui \$ 32.346.

AL Fondo valdyba nuoširdžiai sveikina naujus Fondo tūkstantininkus Dr. G. Kazokiene su šeima ir naujus Fondo šimtininkus: Dr. K. Zdanių, O. E. Šrederius ir Geelongo lietuvių sporto klubą "Vytis". Nuciirdi padėka visiems aukotojams ir Fondo talkininkams.

V. Rekešius
AL Fondo išdininkas

Džiugo Tuntas

Skautiškus metus baigiame metine Tunto iškyla ir Naujuosius pradedam vasaros stovykla! Šiem reikalams posėdžiavo Tunto štabas lapkričio 26 d. vakare Parapijos Namuose Kensingtone pas Tunto Dvasios vadovą kun. Pr. Dauknį. Tuntininkas vyr. sklt. sk. Vytis Algis Šimkus visiems išdalino dailiai atspausdintą darbotvarkę ir visi jungėsi į tunto reikalų diskusijas. Metinė iškyla gruodžio 7-tą, šeštadienį, Yarra Bend - labai gražioje vietoje prie upės lyg pušyne. Renkamės 10.30 val., vyks draugovių užsiėmimai. Skautininkų suėiga 11 val., į kurią kviečiami ir skautų vadovai, skautai akademiškai, pašnekesį praveda ps. fil. Loreta Čižauskaitė. Pietus paruošia skautai Vyčiai. Bus tunto sueiga, laužas.

Metinė vasaros stovykla netoli Melbourne Wonga Parke, prasideda sausio 4-tą šeštadienį ir baigiasi sausio 11-tą šeštadienį. Svečių lankymo diena sausio 5-tą, pavaikare bus čia ir pamaldos. Svečiai lankosi ir sausio 11-tą - stovyklos uždarymo dieną. Stovyklos mokesčiai \$ 50, antram iš šeimos \$ 45, trečiam iš šeimos \$ 40. Kas atvyksta dienai ar kitai, už dieną moka po \$ 10.

Į stovyklą registruotis iškylos metu, kartu apsimokant ir Tunto nario mokesčių nuo šeimos po \$ 10. Beveik jau pilnas Stovyklos štabas, tik trūksta dar šeiminių. Kas galėtų gaminti stovyklai maistą, visą laiką ar kelioms dienoms, pranešti tuntininkui A. Šimkui, telef. 578 4319. Sekantis Tunto Štabo posėdis Parapijos Namuose gruodžio 16-tą, pirmadienio vakare 6.30 val. PD

— Prancūzijoje Nimes mieste leidžiamas literatūrinis žurnalas "Cahierde l'Archipel" šių metų nr. 14 atspausdino poeto Alfonso Nyko — Niliūno eilėraščių vertimus į prancūzų kalbą, kuriuos išvertė dr. Birutė Cipliauskaitė su Nicole Laurent Catrice.

LIETUVIŲ RADIO

VALANDĖLĖS

ADELAIDĖ 5EBI - FM šeštadieniais nuo 9 v. iki 10 v. ryto.

CANBERRA 2XX ketvirtadieniais 7.30 val. vak.

MELBOURNE 3EA sekmadienį 11 val. ryto, pirmadienį 6.30 val. p.p.

SYDNEY 2EA šeštadieniais 10-11 val. prieš pietus.

BRISBANE 4EB kiekvieną ketvirtadienį 4.30 val. vak.

PERTH 6NR kas trečią antradienį 6.30 val. vak.